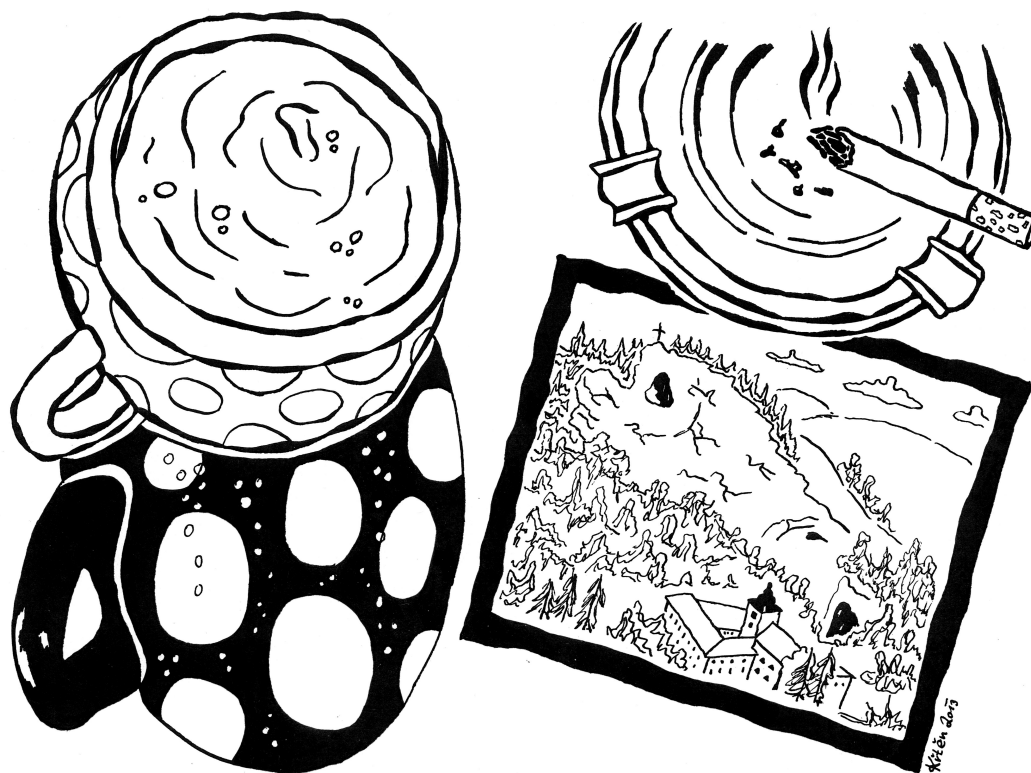

TAJEMSTVÍ VYVĚRAČKY

Jiří Švára Schwarzer 1996

Začalo to tak nenápadně před dvěma lety. Prohlížel jsem si fotky Skály ve Svatém Janu, kde se naše skupina snaží již dlouhá léta dostat do jeskynního systému tamní vyvěračky. Na poslední fotce z minulého týdne, kterou jsem vzal zrovna do ruky, byly krásně ostré a zřetelné jeskyně Pod Křížem, Lilijicová a další blbodírky na jedné šikmé vrstvě. Vtom jsem ztuhnul. Nahoře, vpravo od Lilijicové, byl vidět zřetelný obrys malého otvoru ve skále. Vždyť s tímhle jsem se již jednou setkal! Bylo to před 30 lety, když jsem byl ještě jeskyňářské ucho. Tenkrát se mi pivní parta jeskyňářů v Černém pivovaře vysmála, že na té fotce, co jsem přinesl, je pěkný kaz ve tvaru vchodu do jeskyně. V terénu jsme si pak ověřili, že tam opravdu nic není.

Až teď! Stejná skvrna na stejném místě. Dychtivě jsem probíral velkou krabici s fotkami a prohlížel spousty snímků Skály ze všech stran. Nalezl jsem fotku z tehdejší doby a ta skvrna byla přesně na stejném místě jako na dnešní fotce. V hromadě fotek jsem objevil ještě dvě další, na kterých ta skvrna byla také, ale jenom velice slabě a nezřetelně. Tak přece jen tam musí něco být!

Když jsem s tím vyrukoval před kamarády, napřed se smáli, že máme doma inteligentní mouchy, které ví, kam a jak mají trousit. Pak ale za týden Michal přinesl svojí fotku, na které byl také náznak skvrny. V sobotu jsme dychtivě dorazili ke Skále. Tam však byla jen hladká stěna. Nahoře už ale Vědma s Křenem odborně upevnili plochou smyčkou lano a Křen už jede dolů se slovy: „Když už tam nic nebude, tak aspoň vyzkouším novou brzdu.“ Dole referuje, že stěna je celistvá a neporušená. Porovnáváme fotky s reálem a zjišťujeme, že je třeba slanit o kousek vpravo přes

nepatrný převis. Voláme to nahoru, kluci převěšují lano a už jede dolů Vědma. Ta slaňuje, odrážeje se všemi třemi, neb čtvrtou drží brzdu. Když mine převis, zhoupne se ve vzduchu a náhle docela lidsky zařve „do pr...“.

Bleskově sjede dolů, bledá jako křída, s očima jako tenisáky a třese se jako ratlík. Jeden přes čtvrtého se ptáme, co se stalo. Dobrých pět minut není schopna slova a pak ze sebe nesouvisle vysouká větu: „Pod tím převisem jsem se chtěla opřít o skálu, ale ona tam nebyla. Vlastně byla, ale já jsem jí necejtila. A přitom jsem tu skálu na vlastní oči pořád viděla“. Těmito větami začala nejtajemnější a nejúžasnější akce, kterou jsme kdy podnikali.

Ten den už nikdo neměl odvahu tam znovu slanit. Na základně jsme se odklidili do nejvyššího, 4. patra a probírali ze všech stran, co se tam mohlo stát. Na to, aby si to Vědma vymyslela, byla příliš vyděšená. Ten den jsme však již nic nevykoumali.

Ve středu se U Měštana pokračovalo v diskusi. Se zpožděním se přičítal „kompjutr“ David s tajemným výrazem. Byl se včera podívat na Skálu a potom doma probíral fotky, co si vypůjčil v archivu ČSS a na něco přišel. Nemůže to ale zatím prozradit, protože i jemu samotnému se to zdá příliš fantastické a přitažené za vlasy a nechce se ztrapňovat dopředu. Musí si to ověřit přímo na místě.

* * * * *

V sobotu ráno stojíme na Skále a David slaňuje přesně místy, co před týdnem Vědma. Přes převis se spouští opatrně a pod ním se zastavuje. Shora jsou mu vidět jen záda a ta náhle mizí. Lano povoluje. Buď se utrhnul, ale není slyšet žádný rachot, nebo se odepnul. Chvilke maximálního napětí a čekání a to už se David ozývá, že může lézt další. Na naše dotazy odpovídá, že se jeho předpoklad potvrdil.

Sjíždím tedy dolů pod převis a tam vidím pouze hladkou skálu. Marně se rozhlížím kolem a hledám nějaký náznak otvoru. Náhle se přímo přede mnou vynoří přímo ze skály Davidova hlava v přílbě, hubu od ucha k uchu, zve mne dál a zase zmizí. Nevěřícně sahám před sebe a ruka nenaráží na skálu kterou vidím, ale pokračuje dál do prostoru. Tak proto Vědma tak řvala! Tápu dál, až mne David chytí za ruku a přitáhne skrz skálu dovnitř.

Když se postavím a rozkukám, vidím, že stojíme na nějaké malé, nepravidelné galerii. Za námi je úzká, prudká a temná chodba do hlubin a před námi otvor ven do prostoru. Volám tedy na další a za chvíli je nás tu všech šest. Všichni se překvapeně rozhlížíme a ptáme se Davida, jak na tohle přišel a co znamená ta iluze skály, ale ten nás odkazuje na pozdější dobu, až si to všechno ověří.

Chodba láká a tak se opatrně vydáváme na cestu dolů. Sestup trvá nekonečně dlouho. Už musíme být někde na úrovni kláštera, když se chodba narovná, ale pokračuje dál. Pozorně zkoumáme stěny chodby, které s určitostí nejsou přirozeně vykorodované, ale také nenesou sebemenší stopy po způsobu ražby, jak to známe z jiných umělých děl ať současných, tak pre... i historických. Náhle chodba končí a my v úžasu stojíme na prahu obrovské prostory, o které si zatím neumíme udělat představu, protože Dr. Karbidiho lampy na druhý konec prostě nedosvítí. Jenom na hranici dosvitu je vidět nějaký nezřetelný obrys něčeho. Stojíme bez pohnutí a každý se bojí promluvit. V absolutním tichu je slyšet jen slaboučký šumění vody.

Když konečně Petr promluví, jeho slova jsou nepublikovatelná. Jeho hlas se vrací krásnou ozvěnou. Stěny na obě strany jsou hladké a téměř svislé. Strop je vidět odhadem ve výšce dvaceti metrů, ale není se čeho chytit. Je jasné, že tohle všechno bylo vytvořeno uměle.

Dohadujeme se co dál. Nakonec se rozhodneme projít napříč sálem. Necháváme u vstupní chodby jednu karbidku, abychom měli alespoň nějakou orientaci. Ten obrys něčeho je vlastně nízká zídka, za kterou je jemně se vlnící hladina vody. Jdeme tedy podél břehu. Každých asi deset metrů je kolmo k zídce obrys něčeho, co odhadujeme podle trčících tyčí se závitem na základ nějakého velkého stroje. Nádrž má tvar obdélníku a nyní jsme podle světla v dálce přibližně na druhé straně. Tady se do nádrže vlévá plochým korýtkem voda. Podle rychlosti proudu a průřezu korýtka odhaduje David množství protékající vody na 18-20 l/sec. Užasle se na sebe podíváme. To je přece odhad přítoku všech vývěrů ve Svatém Janu z travertinové kupy u kláštera! Vydáváme se tedy dál proti proudu. Za chvíli narážíme na stěnu, z pod níž voda přitéká nízkým otvorem. Tím se nikdo z nás neprotáhne. Zanechané světlo u vchodu do této obrovské prostory slabounce svítí kdesi za námi. Rozdělujeme se a jdeme podle stěny na obě strany. Když se u světla opět scházíme, zklamání konstatujeme, že žádný další otvor ve stěně, mimo toho, kterým jsme přišli, už není.

Zjišťujeme, že je už devět večer a v bubovické hospodě čekají kamarádi. Domlouváme se ještě, že o našem objevu v žádném případě nikomu zatím nic neřekneme, i když podle našeho

chování a výrazu musí být každému jasné, že jsme na něco přišli. Udržet takové tajemství, to se určitě na člověku musí nějak projevit.

V noci, když jsme nemohli usnout a probírali co dál, shodli jsme se na tom, že nějaké pokračování tam musí být, protože to, co jsme dosud viděli, je nějaké neúplné a něco tomu chybí. Náhle někdo ve tmě pronesl: „*A co když další pokračování je stejně zamaskováno jako vchod ve Skále?*“ Tahle zdánlivě jednoduchá možnost nás uklidnila a rychle usínáme.

* * * * *

Ráno netrpělivě vyrazíme a za hodinu jsme opět v tajemném sále s nádrží. Jak jsme se cestou domluvili, opět se rozdělujeme a znovu obcházíme stěny dokola, tentokrát s rukama na stěně. Tápu, tápu a náhle se má ruka propadá stěnou. Vzápětí po úleku už řvu: „*Mám!!*“ Kamarádi na druhé straně pokračují podle dohody dál. Za chvilku se z druhé strany také ozve radostné volání. To znamená pokračování na obě strany, téměř proti sobě.

Po kratičké poradě se vydáváme průchodem po proudu vody a zjišťujeme, že voda teče úzkou chodbou, směřující podle kompasu přímo ke klášteru. Také na stěnách této chodby není vidět žádný způsob, jak byla ražena. Jenom hladký, jakoby sklovitý povrch. Vtom chodba končí a voda se ztrácí v malé tůňce, kde u dna jsou vidět nějaké roury. Podle odhadu nás od poklopu nad sběrnou šachtou u travertinové kupy dělí jen pár metrů. Dál to tedy nejde a tak se vracíme do sálu a pokračujeme druhými „dveřmi“ proti proudu potůčku. Registrujeme slabý, nedefinovatelný zvuk. Po asi padesáti metrech se dostáváme do dalšího obrovského sálu, kde je zvuk silnější, ale stále ještě nedefinovatelný. A ozvěna už není tak dokonalá, jakoby jí něco tlumilo. Znáte ten rozdíl, když mluvíte v prázdné místnosti, nebo v místnosti s nábytkem a záclonami! Zkušeně jsme zamířili napříč sálem a narazili jsme na velké bloky něčeho, co vypadá jako stroje, rozmístěné pravidelně kolem centrální nádrže s vodou. Je to stejné, jako v prvním sále, až na to, že na každém základu už stroj je.

A právě z těchto bloků vychází ten podivný zvuk. Něco mezi chvěním a hučením a je cítit slabá vibrace. Z čela stroje vychází do nádrže potrubí a když si posvítíme pod vodu vidíme, že to je vlastně spirála jako u chladiče destilačního přístroje, která se poté vrací zpět do stroje. Na druhé straně z něho také vycházejí dvě roury a mizí v úzké studni téměř až u stěny sálu.

Petr hází do studny dvoukorunu, protože v okolí není žádný kamínek. Cinkot mince se rychle vzdaluje, ale dopad není slyšet. To musí být pořádná hloubka. V místě bez izolace je jedna roura o poznání teplejší než druhá. Z každého stroje vycházejí nahoře dráty ke stropu a tam jsou napojeny na tyče na izolátorech a ty mizí ve stěně nad místem, kde z pod ní přitéká voda do nádrže. David měří teplotu vody na přítoku i na odtoku z nádrže a zjišťuje, že odtok je přibližně o dva stupně teplejší. Další záhada vysvětlena! Tady je tedy tajemství vyšší teploty Svatojanského vývěru oproti ostatním vyvěračkám!

Obešli jsme celý sál s rukama na stěně a našli další zamaskované pokračování proti proudu. Kluci zatím dokončují zaměření a já zatím nakukuji do zamaskované chodby. Vypadá stejně, jako ta předešlá. Protože čas se již navršil, karbid dochází a mapování je hotovo, vracíme se na základnu s tím, že v průzkumu budeme pokračovat zítra.

Večer v hospodě jsme se dohadovali, co to může být za stroje. Nakonec se shodujeme, že by to mohl být nějaký druh tepelného čerpadla, přizpůsobeného místo k vytápění k výrobě velice levné elektřiny. Ty studny ale musí být opravdu hluboké, aby se dalo využít tepla ze zemských hlubin. A na co se používá vyrobená elektřina? To zjistíme třeba už zítra.

Když jsem se začal shánět po náčrtku, začali se Michal s Křenem přít, kdo ho vlastně má. Nakonec se dohodli, že desky s náčrtky musely zůstat na zemi u vchodu do dalších prostor. Nevadí, zítra si je vyzvedneme. Zničit se nemůžou, protože papír je impregnovaný Počůvajkovou metodou.

Druhý den ráno netrpělivě vyrážíme, hnáni možností rozřešení dalších tajemství vyvěračky. Když se ale Michal, který slaňuje jako první, dostane pod převis, dlouho se nic neděje. Až za delší dobu se objevuje bledý nahoře a sděluje, že ten otvor ve stěně tam už není. Vědma na to, že mu včera říkala, aby to dvanácté pivo už nepil a spouští se dolů sama. Za chvíli je taky nahoře a potvrzuje s nelibostí Michalův objev.

Spouštím se tedy dolů a pod místem, které si pamatuji podle římsičky s lišejníkem je teď hladká, ničím neporušená tvrdá skála, jakoby tam byla odjakživa. To je nepochopitelné. Snad se nám to všem jen nezdálo. Zklamáni se vracíme zpět na základnu a máme náladu pod psa. Co teď! Ptáme se alespoň Davida, jak přišel na to, co na těch fotkách je, jak je to s tím maskováním vchodu a jaká je naděje na objev nějakého dalšího vchodu. Davidovi se do toho moc nechce, ale nakonec se rozpovídá.

Při porovnávání fotek s tím, co vypadalo jako otvor s těmi ostatními si všiml, že kritické fotky musely být exponovány velice krátkou expozicí, protože podle přechodů světla a stínu muselo být velice ostré sluníčko. A tak ho napadlo, zda ta krátká expozice v tom nehraje roli. Znáte přece princip filmové promítačky. Pětadvacetkrát za vteřinu se vymění políčko filmu a my to vidíme jako plynulý pohyb, protože lidské oko to nestačí registrovat. A to byl také princip maskování vchodu. Něco, co neznám, vytvářelo ve vchodu ve vzduchu

clonu, jakoby promítací plátno, na které něco promítalo asi tak dvěstěkrát za vteřinu obraz skály. No a fotografie s vchodem musely být exponovány pouze mezi dvěmi promítnutími, kdy tam obraz skály nebyl. Proto je těch správných fotek tak málo. A naději na objevení dalšího vchodu pokládá za moc malou, protože ten, kdo zlikvidoval vstup, se jistě postaral o likvidaci případných dalších, když zjistil, že tajemství maskování je prozrazeno.

Smutně jsme se rozcházelí domů. Tajemné prostory jsou uzavřeny, nákresy a zaměření zůstaly tam dole a za týden zjišťujeme, že ani nemáme žádné fotografie, protože všechny filmy, na které jsme dole fotili, jsou úplně černé, jakoby ozářené. Rychle se tedy necháváme vyšetřit, zda nezáříme my také, ale je to naštěstí v pořádku. Akorát nás doktor podezříval, že jsme byli na Alkazaru ve štolách.

Vyřešili jsme alespoň dvě nejasnosti, a to proč je teplota vývěru vyšší než jinde a proč je průtok vyvěračky prakticky po celý rok stálý. Jenže s tím stejně nemůžeme vyrukovat, když nemáme žádný důkaz a pravda je tak fantastická, že bychom byli kamarádům jen za blázný. Další nejasností ale zůstává mnoho. Kdo jsou ti, kteří to tam všechno vybudovali a po zjištění naší návštěvy vchod uzavřeli? K čemu to slouží?

Je pravda, že dlouho byla v klášteře jakási škola SNB nebo StB! A do toho všeho krásně zapadá informace, kterou jsem se před několika měsíci dozvěděl, že prý ve Svatém Janě byla podzemní továrna.

Praha, duben 1996

ILUSTRACE: KAREL KŘIVÁK 2015
ÚPRAVA: MATEJ 2017